

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Մանկավարժություն և հոգեբանություն
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Լ.Գ.Բաղդասարյան /Ս.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 10

« 27 » նոյեմբեր 2023 թ.

ՄՀ/մ-007 Անդրհոգեբանություն ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ 031301.00.7 Հոգեբանություն

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 031301.07.7 Անձի հոգեբանություն և հոգեբանական
խորհրդատվություն

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

Հոգեբանության մագիստրոս

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝

Մանկավարժության և Հոգեբանության

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝

Հեռակա

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ

առկա

հեռակա 2/1

Դասախոս(ներ)՝

Հայկ Ավագիմյան

/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե/ներ avagym@mail.ru

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները	...
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների	...
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը	...
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները	...
8.	Դասավանդման մեթոդներ.....	...
9.	Ուսումնառության մեթոդները	...
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը	...
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ.....	...
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ.....	...
	12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ	...
	12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	...
	12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	...
	12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	...
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում.....	...
14.	Գնահատում.....	...
	14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.....	...
	14.2. Հարցաշար.....	...
	14.3. Գնահատման չափանիշներ.....	...
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ.....	...

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

«Անդրհոգեբանության» դասընթացը կարևորվում է հոգեբանության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է **031301.07.7 Անձի հոգեբանություն և հոգեբանական խորհրդատվություն** կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Մասնագիտական պարտադիր դասընթացներ» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել այն ընկալումը, որ անդրհոգեբանությունը գիտական գիտելիք է, որն ուսումնասիրում է պարանորմալ հոգեկան փորձը

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.....

- Սովորեցնել անդրհոգեբանության տեսական հիմքերը:
- Բացատրել անդրհոգեբանական օրինաչափությունները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:
- Սովորեցնել ուսանողներին վերլուծել անդրհոգեբանական առանձնահատկությունները գիտական համատեքստում:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/.....

«Անդրհոգեբանության» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների հոգեբանական գիտելիքների, վերլուծական հմտությունների առկայությունը

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը² և /կամ կոմպետենցիաները.

«Անդրհոգեբանության» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

1. իմանա անդրհոգեբանության տեսական հիմունքները,
2. իմանա անդրհոգեբանական ուսումնասիրման մեթոդական հիմքերը
3. կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում,
4. կարողանա անդրհոգեբանության շրջանակներում կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբովանդակության

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է

«Անդրհոգեբանության» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել հոգեբանական մասնագիտական գործունեության ընթացքում, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և հոգեբանության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	3 կրեդիտ/90 ժամ	

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն		6
Գործնական աշխատանք		4
Սեմինար պարապմունք		
Լաբորատոր աշխատանք		8
Ինքնուրույն աշխատանք		
Ընդամենը		
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)		ստուգարք

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴.

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

շրջանավարտը կիրառել

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:

- **Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել էլույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդալոգիան:

Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրակացություն

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁵

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:

- **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Ձեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. **Դասավանդման մեթոդներներն են՝⁶** հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր....

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են՝⁷** մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում....

---

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապլունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Անդրհոգեբանությունը որպես գիտական գիտաճյուղ	2		2		
2.	Մահամերձային փորձ	2			2	
3.	Անդրմարմնային փորձ	2			2	
4.	Վերամարմնավորման երևույթը			2		
5.	Ուրվականներին հանդիպման փորձը				1	
6.	Փոլթերգեյսթների (Տնապայների) երևույթը				1	
7.	Էքստրասենսորային պերցեպցիայի փորձը				1	
8.	Հոգեկինեզի երևույթը				1	
ԸՆԴԱՍԵՆԸ		6		4	8	

11. Ուսումնասմթողական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

1.	С. Гонсалес, И. Бомбушкар ОСНОВЫ ПАРАПСИХОЛОГИИ: УЧЕБНОЕ ПОСОБИЕ Киев ,Издательство Бомбушкара 2.0т, 2014 год – 458 стр.	2014
2.	Эзотерика. Том III. Парапсихология: Учебный курс Мюнхенского института парапсихологи в Зтомах;Издательство: М. Воскресенье 1993- 672с.	1993
3.	An Introduction to Parapsychology / H.J. Irwin, C.A. Watt // McFarland; 5th edition, 2007. – 320 p.	2007
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Deviant science: the case of parapsychology / J. McClenon // Philadelphia, PA: University of Pennsylvania Press, 1984.	
2.	Parapsychology: science or magic? A psychological perspective / J.E. Alcock // Oxford: Pergamon, 1981.	

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1.Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
1.	Անդրհոգեբանությունը որպես գիտական գիտաճյուղ	Անդրհոգեբանության գիտական կարգավիճակի վերաբերյալ բանավեճային հարցերը: Անդրհոգեբանության ուսումնասիրության առարկան: Անդրհոգեբանական մեթոդաբանությունը: Ժամանակակից անդրհոգեբանության առարկայական դաշտը: Անդրհոգեբանության զարգացման հեռանկարները:	2	ՊԳ1:ՊԳ2; ԼԳ1
2.	Մահամերձային փորձ	Մահամերձ վիճակի երևույթի փորձը: ՄՄՓ-ի երևույթի ուսումնասիրությունները: Մահամերձ ապրումների հիմնական	2	ՊԳ1:ՊԳ3; ԼԳ2

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, որ.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		բնութագրումները: Վերապրած փորձի ներգործությունը մարդու վրա: Վերապրած ՄՄՓ-ի վրա ազդող գործոնները: ՄՄՓ-ի երևույթի տեսական մեկնաբանությունները:		
3.	Անդրամարմնային փորձ	Անդրամարմնային փորձի երևույթի ուսումնասիրությունները: ԱՄՓ-ի երևույթի հիմնական բնութագրերը: ԱՄՓ-ի առաջացման պայմանները: ԱՄՓ-ին հակված մարդկանց առանձնահատկությունները: ԱՄՓ-ի երևույթի տեսական մեկնաբանությունները:	2	ՊԳ1:ՊԳ3; ԼԳ2

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹⁰
1	Անդրհոգեբանությունը որպես գիտական գիտաճյուղ	Անդրհոգեբանության գիտական կարգավիճակի վերաբերյալ բանավեճային հարցերը: Անդրհոգեբանության ուսումնասիրության առարկան: Անդրհոգեբանական մեթոդաբանությունը: Ժամանակակից անդրհոգեբանության առարկայական դաշտը: Անդրհոգեբանության զարգացման հեռանկարները:	2	բանավոր	ՊԳ1:ՊԳ2; ԼԳ1
2	Վերամարմնավորման երևույթը	Վերամարմնավորման երևույթի ուսումնասիրության նկատմամբ հիմնական մոտեցումները: Հիմնական փաստերը վերամարմնավորման վերաբերյալ:	2	բանավոր	ՊԳ1:ՊԳ3; ԼԳ2

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

	<p>Վերամարմնավորման երևույթի հիմնական տեսական մեկնաբանությունները :</p> <p>Վերամարմնավորման երևույթի ուսումնասիրության ժամանակակից հետազոտությունները:</p>			
--	--	--	--	--

12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹¹
1.	Մահամերձային փորձ	<p>Մահամերձ վիճակի երևույթի փորձը: ՄՄՓ-ի երևույթի ուսումնասիրությունները:</p> <p>Մահամերձ ապրումների հիմնական բնութագրումները:</p> <p>Վերապրած փորձի ներգործությունը մարդու վրա:</p> <p>Վերապրած ՄՄՓ-ի վրա ազդող գործոնները:</p> <p>ՄՄՓ-ի երևույթի տեսական մեկնաբանությունները:</p>	2	բանավոր	ՊԳ1:ՊԳ3; ԼԳ2
3.	Անդրմարմնային փորձ	<p>Անդրմարմնային փորձի երևույթի ուսումնասիրությունները:</p> <p>ԱՄՓ-ի երևույթի հիմնական բնութագրերը: ԱՄՓ-ի առաջացման պայմանները:</p> <p>Ա</p> <p>ՄՓ-ին հակված մարդկանց առանձնահատկությունները:</p> <p>ԱՄՓ-ի երևույթի տեսական մեկնաբանությունները:</p>	2	բանավոր	ՊԳ1:ՊԳ2; ԼԳ2
4.	Ուրվականներին հանդիպման փորձը	<p>Ուրվականների երևույթի ուսումնասիրության հիմնական մոտեցումները:</p> <p>Երևույթի դրսևորումների դասակարգումը:</p> <p>Ուրվականներին հանդիպման դեպքերի հիմնական գծերը:</p> <p>Ուրվականների երևույթի մեկնաբանության հիմնական տեսական մոտեցումները:</p>	1	բանավոր	ՊԳ1:ՊԳ3; ԼԳ1

¹¹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

5.	Փոլթերգեյթների (Տնապայնե րի) երևույթը	<p>Փոլթերգեյթների հիմնական հատկանիշներն ու որակները:</p> <p>Փոլթերգեյթի ազենտների բնութագրերը:</p> <p>Փոլթերգեյթի երևույթի հնարավոր բացատրությունները:</p>	1	բանավոր	ՊԳ1:ՊԳ2; ԼԳ2
6.	Էքստրասենստրային պերցեպցիայի փորձը	<p>ԷՍՊ-ի դասակարգումները և հիմնական հասկացությունները:</p> <p>Ինքնաբուխ էքստրասենստրային փորձի ֆենոմենոլոգիական բնութագրերը:</p> <p>Ինքնաբուխ էքստրասենստրային փորձի ուսումնասիրության առավելություններն ու թերությունները:</p> <p>ԷՍՊ-ի երևույթի փորձարարական ուսումնասիրության պատմությունը:</p> <p>ԷՍՊ-ի ուղղությամբ հետազոտությունների կանոնները և տեսակները:</p> <p>Էքստրասենստրային ընդունակությունները լաբորատոր պայմաններում:</p> <p>Էքստրասենստրային թեստերի արդյունավետության վրա ազդող գործոնները:</p> <p>Անցյալի էքստրասենստրային ընկալման փորձ: Ապագայի էքստրասենստրային ընկալման փորձ:</p>	1	բանավոր	ՊԳ1:ՊԳ2; ԼԳ1
7	Հոգեկլինեզի երևույթը	<p>Հոգեկլինետիկ փորձի հիմնական առանձնահատկությունները:</p> <p>Հոգեկլինեզի երևույթի իսկության փորձարարական ուսումնասիրությունները: Փորձարկողի էֆեկտը: Մակրոհոգեկլինեզ:</p> <p>Հոգեկան բուժիչ ներգործություն:</p> <p>Հոգեկլինետիկ ներգործությունը կենդանի համակարգերի վրա:</p>	1	բանավոր	ՊԳ1:ՊԳ3; ԼԳ2

12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹²	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹³
1.	Փոլթերգեյթների (Տնապայաների) երևույթը	<p>ԷՄՊ-ի դասակարգումները և հիմնական հասկացությունները:</p> <p>Ինքնարուխ էքստրասենսորային փորձի ֆենոմենոլոգիական բնութագրերը:</p> <p>Ինքնարուխ էքստրասենսորային փորձի ուսումնասիրության առավելություններն ու թերությունները:</p> <p>ԷՄՊ-ի երևույթի փորձարարական ուսումնասիրության պատմությունը:</p> <p>ԷՄՊ-ի ուղղությամբ հետազոտությունների կանոնները և տեսակները:</p> <p>Էքստրասենսորային ընդունակությունները լաբորատոր պայմաններում:</p> <p>Էքստրասենսորային թեստերի արդյունավետության վրա ազդող գործոնները:</p> <p>Անցյալի էքստրասենսորային ընկալման փորձ: Ապագայի էքստրասենսորային ընկալման փորձ:</p>	ռեֆերատ		գրավոր	ՊԳ1:ՊԳ2; ԼԳ2
2.	Էքստրասենսորային պերցեպցիայի փորձը	<p>Հոգեկինետիկ փորձի հիմնական առանձնահատկությունները:</p> <p>Հոգեկինեզի երևույթի իսկության փորձարարական ուսումնասիրությունները: Փորձարկողի էֆեկտը: Մակրոհոգեկինեզ:</p> <p>Հոգեկան բուժիչ ներգործություն:</p> <p>Հոգեկինետիկ ներգործությունը կենդանի համակարգերի վրա:</p>	ռեֆերատ		գրավոր	ՊԳ1:ՊԳ2; ԼԳ1

¹² Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹³ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

3.	Հոգեկինեզի երևույթը	<p>ԷՄՊ-ի դասակարգումները և հիմնական հասկացությունները: Ինքնաբուխ էքստրասենստրային փորձի ֆենոմենոլոգիական բնութագրերը: Ինքնաբուխ էքստրասենստրային փորձի ուսումնասիրության առավելություններն ու թերությունները:</p> <p>ԷՄՊ-ի երևույթի փորձարարական ուսումնասիրության պատմությունը: ԷՄՊ-ի ուղղությամբ հետազոտությունների կանոնները և տեսակները: Էքստրասենստրային ընդունակությունները լաբորատոր պայմաններում: Էքստրասենստրային թեստերի արդյունավետության վրա ազդող գործոնները: Անցյալի էքստրասենստրային ընկալման փորձ: Ապագայի էքստրասենստրային ընկալման փորձ:</p>	ռեֆերատ		գրավոր	ՊԳ1:ՊԳ3; ԼԳ2
----	----------------------------	--	---------	--	--------	-----------------

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹⁴

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	Համակարգիչ, պրոյեկտոր
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	

¹⁴ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

U _{JL}	
-----------------	--

14. **Գնահատում**

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁵:

14.1. **Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝**

- ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝ առավելագույնը 20 միավոր,
- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. **Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.**

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում

---

¹⁵«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:¹⁶

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Անդրհոգեբանությունը որպես գիտական գիտաձյուղ
2. Անդրհոգեբանության գիտական կարգավիճակի վերաբերյալ բանավեճային հարցերը:
3. Անդրհոգեբանության ուսումնասիրության առարկան:
4. Անդրհոգեբանական մեթոդաբանությունը: Ժամանակակից անդրհոգեբանության առարկայական դաշտը:
5. Անդրհոգեբանության զարգացման հեռանկարները:
6. Մահամերձային փորձ
7. Մահամերձ վիճակի երևույթի փորձը:
8. ՄՄՓ-ի երևույթի ուսումնասիրությունները:
9. Մահամերձ ապրումների հիմնական բնութագրումները:
10. Վերապրած փորձի ներգործությունը մարդու վրա:
11. Վերապրած ՄՄՓ-ի վրա ազդող գործոնները:
12. ՄՄՓ-ի երևույթի տեսական մեկնաբանությունները:
13. Անդրմարմնային փորձ
14. Անդրմարմնային փորձի երևույթի ուսումնասիրությունները:
15. ԱՄՓ-ի երևույթի հիմնական բնութագրերը:
16. ԱՄՓ-ի առաջացման պայմանները:
17. ԱՄՓ-ին հակված մարդկանց առանձնահատկությունները:
18. ԱՄՓ-ի երևույթի տեսական մեկնաբանությունները:
19. Վերամարմնավորման երևույթը
20. Վերամարմնավորման երևույթի ուսումնասիրության նկատմամբ հիմնական մոտեցումները:
21. Հիմնական փաստերը վերամարմնավորման վերաբերյալ:
22. Վերամարմնավորման երևույթի հիմնական տեսական մեկնաբանությունները:
23. Վերամարմնավորման երևույթի ուսումնասիրության ժամանակակից հետազոտությունները:
24. Ուրվականներին հանդիպման փորձը
25. Ուրվականների երևույթի ուսումնասիրության հիմնական մոտեցումները:
26. Երևույթի դրսևորումների դասակարգումը:
27. Ուրվականներին հանդիպման դեպքերի հիմնական գծերը:
28. Ուրվականների երևույթի մեկնաբանության հիմնական տեսական մոտեցումները:
29. Փոլթերգեյսթների (Տնապայների) երևույթը
30. Փոլթերգեյսթների հիմնական հատկանիշներն ու որակները:
31. Փոլթերգեյսթի ազենտների բնութագրերը:
32. Փոլթերգեյսթի երևույթի հնարավոր բացատրությունները:

¹⁶ Կիրառվում է կամ առաջին, կամ երկրորդ պարբերությունն ըստ դասընթացի ամփոփման ձևի:

33. Էքստրասենսորային պերցեպցիայի փորձը
34. ԷՄՊ-ի դասակարգումները և հիմնական հասկացությունները:
35. Ինքնաբուխ էքստրասենսորային փորձի ֆենոմենոլոգիական բնութագրերը:
36. Ինքնաբուխ էքստրասենսորային փորձի ուսումնասիրության առավելություններն ու թերությունները:
37. ԷՄՊ-ի երևույթի փորձարարական ուսումնասիրության պատմությունը:
38. ԷՄՊ-ի ուղղությամբ հետազոտությունների կանոնները և տեսակները:
39. Էքստրասենսորային ընդունակությունները լաբորատոր պայմաններում:
40. Էքստրասենսորային թեստերի արդյունավետության վրա ազդող գործոնները:
41. Անցյալի էքստրասենսորային ընկալման փորձ:
42. Ապագայի էքստրասենսորային ընկալման փորձ:
43. Հոգեկինեզի երևույթը
44. Հոգեկինետիկ փորձի հիմնական առանձնահատկությունները:
45. Հոգեկինեզի երևույթի իսկության փորձարարական ուսումնասիրությունները:
46. Փորձարկողի էֆեկտը:
47. Մակրոհոգեկինեզ:
48. Հոգեկան բուժիչ ներգործություն:
49. Հոգեկինետիկ ներգործությունը կենդանի համակարգերի վրա:

Ա) 1-ին ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 9-10 շաբաթվա ընթացքում)

(1-ին ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի -----շաբաթվա ընթացքում))

▪ **Ընդգրկված թեմաները.**

- 1.
- 2.
- 3.....

▪ **Ընդգրկված հարցեր.**

- 1.
- 2.
- 3.....

Բ) 2-րդ ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 19-20 շաբաթվա ընթացքում)

(2-րդ ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի -----շաբաթվա ընթացքում))

▪ **Ընդգրկվող թեմաները.**

- 1.
- 2.
- 3.....

▪ **Ընդգրկված հարցեր.**

- 1.
- 2.
- 3.....

14.4. Գնահատման չափանիշները¹⁷.

- Տեսական գիտելիքները.....25
- Գործնական աշխատանքները....25:
- Մեմինար պարապմունքները.....:
- Լաբորատոր աշխատանքները...25:
- Ինքնուրույն աշխատանքը...25:

---

¹⁷ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ 031301.00.7 Հոգեբանություն

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 031301.07.7 Անձի հոգեբանություն և հոգեբանական
խորհրդատվություն

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ Հոգեբանության մագիստրոս

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2023

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՄՀ/մ-007 Անդրհոգեբանություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	18	Դասախոսություն	6
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	8
			Գործնական աշխատանք	4
	Ինքնուրույն	72		
Ընդամենը	90			
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	ուսանողների մոտ ձևավորել այն ընկալումը, որ անդրհոգեբանությունը գիտական գիտելիք է, որն ուսումնասիրում է պարանորմալ հոգեկան փորձը			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <p>անդրհոգեբանական երևույթների գիտական մեկնաբանություն գիտության զարգացման ներկայիս փուլում:</p> <p><i>Հմտություն</i></p> <p>ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում և որոշ գիտական հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ:</p> <p><i>Կարողունակություն</i></p>			

	<p>Անդրհոգեբանական հետազոտության մշակման հիմնական ձևերին, մեթոդներին, գործիքներին, վերլուծության եղանակներին տիրապետում:</p>
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Անդրհոգեբանությունը որպես գիտական գիտաճյուղ</p> <p>Թեմա 2. Մահամերձային փորձ</p> <p>Թեմա 3. Անդրմարմնային փորձ</p> <p>Թեմա 4. Վերամարմնավորման երևույթը</p> <p>Թեմա 5. Ուրվականներին հանդիպման փորձը</p> <p>Թեմա 6. Փոլթերգեյսթների (Տնապայների) երևույթը</p> <p>Թեմա 7. Էքստրասենսորային պերցեպցիայի փորձը</p> <p>Թեմա 8. Հոգեկինեզի երևույթը</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Ձևավորող գնահատում- Բանավոր հարցում, անհատական և խմբային առաջադրանքներ, բազմակի ընտրության թեստեր, բանավեճ, քննարկում, ելույթ:</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <p>С. Гонсалес, И. Бомбушкара ОСНОВЫ ПАРАПСИХОЛОГИИ: УЧЕБНОЕ ПОСОБИЕ Киев ,Издательство Бомбушкара 2.0т, 2014 год – 458 стр.</p> <p>Эзотерика. Том III. Парапсихология: Учебный курс Мюнхенского института парапсихологи в Зтомах;Издательство: М. Воскресенье 1993-672с.</p> <p>An Introduction to Parapsychology / H.J. Irwin, C.A. Watt // McFarland; 5th edition, 2007. – 320 p.</p> <p>Լրացուցիչ-</p> <p>Deviant science: the case of parapsychology / J. McClenon // Philadelphia, PA: University of Pennsylvania Press, 1984.</p> <p>Parapsychology: science or magic? A psychological perspective / J.E. Alcock // Oxford: Pergamon, 1981.</p>